

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับตลาดชุมชนที่ได้รับการฟื้นฟูหรือเกิดขึ้นใหม่แต่ละแห่ง และแง่มุมของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นพลังขับเคลื่อนตลาดดังกล่าวได้ และเพื่อศึกษาลักษณะการฟื้นฟูและเกิดขึ้นใหม่ของตลาดชุมชนในยุคปัจจุบัน เงื่อนไขการเกิดขึ้น และเงื่อนไขของความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ ตลอดจนเพื่อสร้างการขับเคลื่อนตลาดในพื้นที่ต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จโดยให้ความสำคัญต่อมิติประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยมีการศึกษาในพื้นที่ปฏิบัติการ 4 ชุมชน ได้แก่ (1) ชุมชนโคกไทร เป็นชุมชนมุสลิมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณเชิงเขา (2) ชุมชนห่านโพธิ์ เป็นชุมชนชานนาในพื้นที่ราบ (3) ชุมชนควนขนุน ซึ่งเป็นชุมชนตลาดที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายตลาดชุมชนของพื้นที่เขตเชิงเขาที่ราบ และชายทะเล และ (4) ชุมชนเมืองเก่าสงขลา ซึ่งเป็นชุมชนตลาดที่เคยเป็นศูนย์กลางของท้องถิ่นบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา

การศึกษาประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับตลาดชุมชนในพื้นที่ศึกษามีข้อค้นพบว่าชุมชนและตลาดชุมชนในท้องถิ่นบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลามีความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญแบ่งได้เป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคแรก โครงสร้างของตลาดชุมชนในยุคจารีต ก่อนทศวรรษ 2510 ยุคที่สอง ตลาดชุมชนในยุคการเปลี่ยนแปลง ช่วงทศวรรษ 2510 ถึงทศวรรษ 2540 และยุคที่สาม ตลาดชุมชนยุคการฟื้นฟูและการเกิดขึ้นใหม่ ในทศวรรษ 2550 ถึงปัจจุบัน การศึกษาพบว่าการผลิตของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านจากการผลิตที่หลากหลายก็เปลี่ยนมาเป็นการผลิตเชิงเดี่ยวในยุคต่อมา และในยุคปัจจุบันมีลักษณะการประกอบการที่สัมพันธ์กับเครือข่ายที่หลากหลาย ส่วนการเปลี่ยนแปลงของตลาดชุมชนพบว่ามีการสร้างตลาดชุมชนจารีตเป็นเครือข่ายการแลกเปลี่ยนที่มีอยู่หนาแน่นในเขตพื้นที่ราบและชายทะเล ในยุคต่อมาได้เกิดภาวะวิกฤตของตลาดชุมชน ซึ่งในสถานที่ตลาดมีทั้งตลาดนัดที่เน้นแลกเปลี่ยนสินค้าชุมชน และตลาดสมัยใหม่ที่มีร้านค้าถาวรเพื่อซื้อขายสินค้าอุตสาหกรรมและให้บริการต่างๆ และในยุคปัจจุบันเกิดตลาดชุมชนที่มีใช้สถานที่เกิดขึ้นควบคู่กับตลาดที่เป็นสถานที่ในรูปแบบเดิม โดยการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความหมายของพื้นที่ และการสร้างเครือข่ายให้เป็นพลังขับเคลื่อนตลาดชุมชนที่ได้รับการฟื้นฟูและเกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบัน